

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 1.

Fylke: Akershus

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Hurdal

Emne: Ard og Plog

Bygdelag:

Oppskr. av: Olav Torker

Gard: Nordre Bidraeter

(adresse): Hurdal i Romerike

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

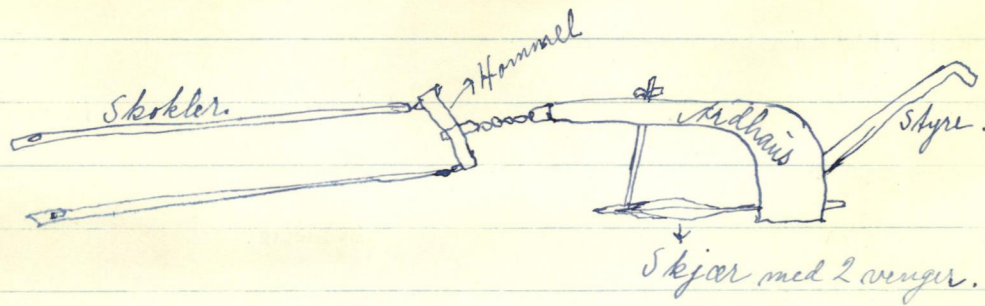
B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Johan Lovli 86 år, småbruker

SVAR

14/2-1949.

1. Mest ard, men også plog er brukt i Hurdal i umiddelige sider
2. Arden brukes mye den dag i dag. For 70 år sia ble den også brukt til å pløye åker med. Den ble da kjørt på kryss og tvers til det ble djup nok mold for sårkornet. (Som kjørt bare i én retning). Etter såinge molda en med kornet med ei slettharv.
3. For i side brukte en å kjøre opp "fårer" med arden til å sette potetene i; men nå pløyes de med, og en setter de potetene i annen hver pløyefure. Som hyppplog brukes arden på de fleste steder ennå. Første gang kjøres den uten velteffjoler, seinere blir velteffjoler satt på arden (treffjoler).
4. Her brukes ard nr. 3 i ill, se neste side.

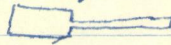

5. Nei.
6. Se illustrasjonen.
7. Ardstkjæret var omtrent det samme på alle arder på de forskjellige gardar.
8. Arden har velteffjoler av tre som bonden legger sjøl; men disse fjölene bli bare brukt når en molder potetene.
9. Ingen harv eller kuller ord her.
10. Djupelsen kunne reguleres med en vengeskruue på ei stang i forenden av skjæret, se ill.
11. Ole Nordlie skal ha en hyppeplog med velteffjoler og ristill.
12. Arder blei laga og lages ennå av bygdesmeder. Mikael Saga, Brættlia og Martin Rognlien, (Verkens-smeden) lever ennå. Lars Bekken, Råsted som døde for krigen 1940, laga også arder.
13. Nå brukes bare moderne fabrikkploger: Kvernlund, Oliver, Kyllingstad o.s.v. I Flurdal gikk de over til moderne typer i 1890 åra. De gamle plogene blei helst laga og kjøpt fra Nes (i Romerike) og kaltes Nes-byplog (Nesbyplog).

1. And og plog.

En annen type kom fra Dal i Eidevold og kaltes Ladderudplog.

Disse plogene kostet 6 spesiedaler (24-kr.)

14. Nesboplogen ligna mest fig. 15. Den hadde vidd velteffjøl av jern. Kjølen eller skoen var også av jern.
15. Plogkaren hadde en liten krespede festa til plogåsen når han pløyde. Den renske han molda av velteffjola med. Spaden var laga av tre slik = ca. 3/4 aln lang.
16. En velta plogen dit som velteffjola ikke satt. Den måtte ikke slites ut når en kjørte bomsripe. Men pløyde en lange åker, var det alltid med en ekstra kar som bar plogen på nakken til bakte igjen, så sparkte en på plogen.
17. Noen ekstra kloss eller skittbol til å kjøre plogen på kjennes ikke.
18. Det var vanlig å ha høgre plog. Men en bygdesmed, Ole Sandsbråten (døktne i Hundeljøen fra 50-åra) laga en slags dobbelt plog, 2 velteffjoler satt på samme ås, men i mot-satt lei. Når en så kom i enden av åkeren, kunne en bare snu hesten og spenne i andre enden av plogen. Fordelen var at en da slopp å kjøre bomsripe

til bakte. Både ås og styre var av tre, men likevel var plogen tung.

19. En pløyde 5-6 tommer djupt, og regulerte djupelsen foran i plogisen.

De sette også på en stillbar slepsko, en trekrok som de laga seg sjøl

20. Ja, ristill var det på alle ploger.
 21. Men bare ristill kan ingen minnes å kjört (eller sett).
 22. Når en skulle kjøre plogen langt utover jordene, brukte de enten treskoning eller en skinstoa å kjøre plogen på.

3029

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING